

VOLONTÄRA BLÅLJUS

El Salvador är ett av världens våldsammaste länder och offren är ofta unga. Känslan av maktlöshet är utbredd, men en motrörelse finns. Med blåljus och medmänsklighet som vapen räddar volontärambulanserna liv i spåren av gängkriminalitet, våld och olyckor.

» **H**erre, hjälp mig att tjäna min nästa med all min vilja. Lär mig att lindra min medmänniskas smärta. Visa mig vägen för att undvika faran. Ge mig styrka att med ödmjukhet uppfylla det uppdrag som jag frivilligt har tagit mig an.»

Innanför de stora grindarna står två stora ambulanser redo och kören av röster kommer från kvällens arbetslag. De står uppradade, alla klädda i gult och med Räddningskommandonas emblem – det gröna korset med en båge över – på bröstet. Fredagens kvällspass har startat. Kusinerna Nohemy och Sandra Vanegas arbetar båda i kväll. Området där deras gymnasium ligger kontrolleras av gänget Barrio 18. Själva bor de i kvarter kontrollerade av motståndarna: MS-13. Efter att några tjejer frågat var de bor och hotat och slagit Sandra, kan de inte längre gå till skolan. Men inte heller hemma är helt säkert.

Första gången Nohemy hörde skottlossning var hon nio år. En ung kille sköts ihjäl på fotbollsplanen där de brukade leka. Något år senare satte ett av gängen eld på en buss full med folk i området. Flera personer dog och andra fick allvarliga brännskador.

– Vi går nästan aldrig ut ensamma, för att undvika problem, förklarar Nohemy.

Hon föredrar att komma hit.

– För mig är det här ett sätt att använda min tid till

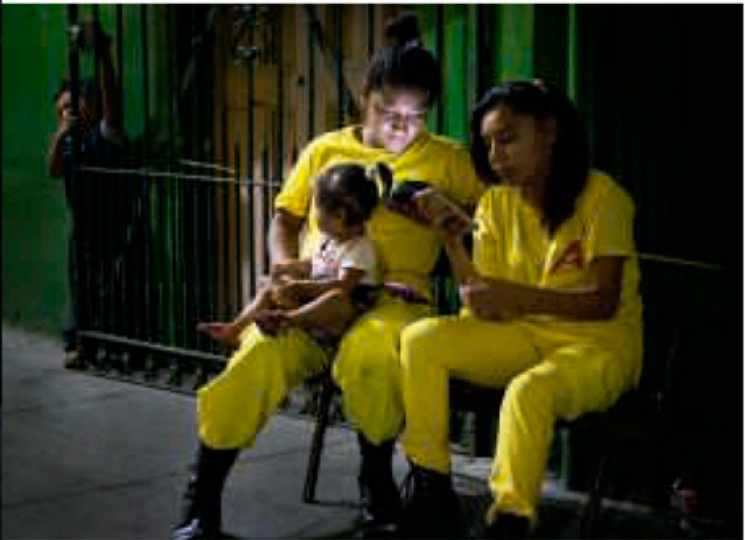
något bra, som jag vet inte kommer att ge mig problem.

Plötsligt går larmet och de hoppar in i bilarna. Räddningskommandona är en frivilligorganisation och via telefon direkt till dem eller via radio från polis och larmcentral får de information om skottlossningar, olyckor och andra nödsituationer.

UNDER 2017 MÖRDADES 3962 personer i El Salvador, i snitt 11 personer varje dag. Det är som om 17 personer skulle ha mördats om dagen i Sverige, där den verkliga siffran är drygt 100 om året. Antalet mord har förvisso minskat sedan rekordåret 2015 – det blodigaste sedan inbördeskriget – men El Salvador är fortfarande ett av världens våldsammaste länder. I Latinamerika sker bara fler mord per capita i krisdrabbade Venezuela.

Larmcentralen har inte tillräckligt med ambulanser och på vissa platser är det för farligt att representera myndigheterna. Då ber de frivilligorganisationer som Räddningskommandona att åka i dess ställe. De respekteras på ett annat sätt av gängen.

Kommandona har över 50 ambulanser i hela landet, varav en dryg femtedel i huvudstadsregionen. Tillsammans med andra organisationer som exempelvis Röda korset, har de betydligt fler ambulanser än sjukhusen.

Det gör att det ofta är frivilliga som är först på plats efter skottlossningar eller olyckor.

SIRENERNA TJUTER OCH bilen kränger i varje sväng. Hastigheten är hög och de få säkerhetsbälten som finns är trasiga. Komradion sprakar till:

– Det är en man som har fallit ner för ett stup. Området Florencia. Sväng in vid byggnadsställningarna, säger en röst i bruset.

Till slut hittar de den långa trappan ner till huset där den skadade mannen ligger.

– Första gången jag åkte på ett larm fick jag känna hur fint det är att hjälpa en annan människa och ta med den levande till sjukhus, säger 24-åriga Yensi Alvarado, som kom i kontakt med Räddningskommandona för tre år sedan när hon pluggade till undersköterska.

Hon bor i Apopa, en kommun i norra San Salvador som är ökad för sitt brutala våld. Huset ligger precis på gränsen mellan två rivaliserande fraktioner av gänget Barrio 18 och hon hör skottlossningar nästan varje natt.

– Varje dag lever vi med rädslan att inte veta om vi kommer hem igen. Tidigt på morgnarna kan det vara skottlossningar i en halvtimme, man kan inte gå ut. Först dagen efter får man veta vad som hänt via nyheterna.

Hon säger att de få alternativen för unga i El Salvador gör att många ser utpressning i sitt eget område som en möjlighet till försörjning.

– När någon har dödats och de kommer och ber om

pengar, då finns inget annat val än att hjälpa dem med det man kan. Jag har bott där i 18 år och på något sätt vänjer man sig, säger Yensi.

Klockan är en bra bit efter midnatt när de skyndar nerför trappan och blir insläppta på gården där den skadade mannen jämrar sig. Det är många meter han har fallit. Arbetslaget samlas runt honom och lyser med ficklampor i mörkret.

– Lugn, försök att andas djupt. Rör inte på nacken, säger Nohemy Vanegas.

– Lys här!

De pratar i munnen på varandra när de ber mannen ligga still.

– Slappna av!

– Lugn Ricardo, rör inte på nacken.

Efter en stund är de färdiga att lyfta upp honom på bären.

– Är ni redo? Då lyfter vi upp, ett, två, tre, och ner, ett, två, tre.

RÄDDNINGSKOMMANDONA GRUNDADES 1960 och växte under inbördeskriget 1980–1992, i vilket 75 000 personer dödades. Idag har organisationen runt 3 000 volontärer, men allra störst var den under kriget, då många gick med för att slippa rekryteras till försvaret. Enligt Francisco Campo, som varit aktiv i organisationen sedan dess, var våldet mer förutsägbart då.

– Nu finns osäkerheten överallt. Du kan inte gå till ett enda bostadsområde i det här landet och känna dig säker.

– Vi talar om ett av världens våldsammaste länder och jag kan inte se att regeringen och andra ansvariga gör någonting viktigt för att åstadkomma säkerhet för det salvadoranska folket, fortsätter han.

Många av volontärerna är unga som själva bor i våldutsatta stadsdelar. De klargula uniformerna är välkända och oftast respekterade, vilket gör att de många gånger känner sig säkrare här än hemma.

NÄSTA LARM KOMMER när de fortfarande sitter i bilen. Komradion sprakar till med instruktioner från basen:

– Precis vid infarten måste ni vända om över bron.

Sirenerna går igång och alla andra ljud dränks. Gasen trycks i botten.

– Gatan är helt avstängd vid olyckan, sprakar det från komradion och snart närmar de sig platsen.

En kille och hans motorcykel ligger en bit ifrån varandra i diket. Nohemy Vanegas har redan fått på sig de blå plathandskarna och de lägger tryckförband om en blödning, fixerar nacken, får upp honom på en bår och in i ambulansen.

– Vi tar väg 50, han är illa därän, meddelas till basen. Det är bråttom och arbetslaget gör vad de kan för att hålla patienten vid medvetande.

– Diego? Diego?

Han har kunnat tala om vad han heter, men det är i stort sett allt de vet.

– Håll i honom! Håll i honom, ropar chauffören inför

en sväng och Yensi Alvarado fortsätter att försöka få kontakt.

– Diego, se på mig. Vi är snart framme, stanna hos oss. Diego?

Bären bärs snabbt ur bilen och in genom porten till akutintaget. Där tar sjukhuspersonalen över och ännu ett uppdrag är avslutat för kvällens volontärambulans.

– Det känns jättebra att veta att du fört en person till sjukhus och att den fortfarande lever. Då känner man sig nöjd, säger Nohemy.

Väl tillbaka på basen går en del och vilar sig i vånings-sängarna. Andra sätter sig vid tv:n eller med sina mobiler. Våldet är ständigt närvarande och bara för att ta sig hit till basen måste de flesta passera områden som kontrolleras av det motsatta gänget mot det som kontrollerar kvarteren de själva bor i.

– Så länge regeringen inte har en plan för hur de ska stoppa gängen så kommer situationen bara att bli värre, med utpressningar, mord och död mellan gängmedlemmar och attentat mot militär och polis, säger Francisco Campo uppgivet.

Yensi Alvarado har börjat läsa medicin på universitetet och hoppas att det ska ge henne bättre framtidsutsikter.

– Om Gud tillåter hoppas jag lyckas med mina studier och hitta ett jobb. Sedan, om jag får en ängels hjälp, hoppas jag kunna ta mig ifrån Apopa. Det vore den största välsignelsen.